

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
доц. Ірина Солонинко

I. Solonynko
"17" 07

2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(тип дисципліни – вибіркова)

ВБ 2.6. Виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології

за індивідуальним профільним курсом
практичної підготовки (ІПКП) «Загальна стоматологія»

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»
факультет, курс: стоматологічний, V

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
Протокол № 11
від "13" 06 2023 р.
Завідувач кафедри
проф. Ян Варес *Я. Варес*

Затверджено
профільною методичною комісією
з стоматологічних дисциплін
Протокол № 2
від "16" 06 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
проф. Ян Варес *Я. Варес*

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри, д.мед.н., професор Варес Я.Е.,
завуч кафедри, к.мед.н., доцент Медвідь Ю.О.

РЕЦЕНЗЕНТИ :

к.мед.н., доцент Синиця В.В.
к.мед.н., доцент Кухта В.С.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на міжкафедральній нараді фахівців
однопрофільних кафедр

з стоматологічних дисциплін

“ _____ ” _____ 2022 року, протокол No ___

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології, індивідуальний профільний курс практичної підготовки «загальна стоматологія»

відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня*

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 221 «Стоматологія»

освітньої програми *магістра стоматології*

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дисципліна передбачає засвоєння практичних навичок із хірургічної стоматології за основними її розділами: «Пропедевтика хірургічної стоматології», «Запальні захворювання ЩЛД», «Травматологія ЩЛД», «Онкологія ЩЛД», «Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД», при цьому наголос робиться відпрацюванні алгоритмів діагностики, невідкладного лікування та профілактики основних і найбільш розповсюджених захворювань ЩЛД. Значна увага приділяється формуванню у студентів навичок збору анамнезу, проведення обстеження та диференційної діагностики захворювань ЩЛД із різноманітним клінічним перебігом та їх ускладненнями, на практиці вивчаються сучасні підходи до діагностики, принципів лікування та профілактики на засадах доказової медицини, а також невідкладні стани в практиці хірургічної стоматології. Студенти приймають участь в діагностично-лікувальному процесі амбулаторних пацієнтів під керівництвом найбільш досвідчених працівників базових установ практики. Також передбачено ознайомлення з лікувально-профілактичними заходами, які найчастіше застосовуються в хірургічній стоматологічній практиці. Вивчення дисципліни «Виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології» сприяє формуванню цілісного уявлення про будову й функціонування органів ЩЛД; поглибленню теоретичної та практичної підготовки, набуттю професійних практичних навичок для самостійної лікарської діяльності.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин			Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Кількість годин	Кількість днів		
Назва дисципліни: виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології, індивідуальний профільний курс практичної підготовки «загальна стоматологія» <i>Змістових модулів 1</i>	5 кредитів	150	13	V курс (IX семестр)	Диф. залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є патологічні процеси ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, особливості їх клінічного перебігу, основні діагностичні та лікувальні маніпуляції, що застосовуються в практиці хірурга-стоматолога.

Міждисциплінарні зв'язки: терапевтична стоматологія, стоматологія дитячого віку, ортопедична стоматологія, нормальна анатомія, гістологія, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, біохімія, фармакологія, внутрішні хвороби, ендокринологія, шкірно-венеричні, нервові хвороби, оториноларингологія, офтальмологія, медицина екстремальних станів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з усіх розділів хірургічної стоматології та основ ЩЛХ, починаючи з організації роботи хірургічного відділення стоматологічної поліклініки та щелепно-лицевого стаціонару до надання ургентної допомоги при невідкладних станах і в вогнищах масового ураження та кваліфікованої хірургічної стоматологічної при захворюваннях ЩЛД.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології» є вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, діагностувати основні симптоми та синдроми патологій ЩЛД, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз основних захворювань, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування в клініці хірургічної стоматології, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота; за показами здійснювати хірургічне лікування стоматологічних захворювань із застосуванням адекватних методи знеболювання та раціонального післяопераційного медикаментозного супроводу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен –

знати:

- Особливості обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.
- Принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ
- Основні методики загального та місцевого знеболення, седація в практиці хірурга-стоматолога (покази, протипокази, особливості проведення).
- Операція видалення зуба. Сучасні методики видалення зубів.
- Хвороби прорізування зубів (діагностика, лікування).
- Загальні та місцеві ускладнення в практиці хірургічної стоматології та ЩЛХ. Серцево-легенева реанімація.
- Запальні процеси твердих тканин ЩЛД. Періодонтити, періостити, остеомиєліти (діагностика, лікування).
- Запальні процеси м'яких тканин ЩЛД. Абсцеси, флегмони, лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешихове запалення (діагностика, лікування).
- Одонтогенний синусит. Сучасні методики діагностики та лікування. Менеджмент ороантральних сполучень.
- Специфічні запальні захворювання ЩЛД. Актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, дифтерія, ВІЛ (діагностика та лікування).
- Дисфункція скронево-нижньощелепного суглоба. Запальні та деструктивні процеси СНЩС. Сучасні методики діагностики та лікування.
- Запальні та реактивно-дистрофічні захворювання слинних залоз. Слино-кам'яна хвороба (діагностика та лікування).
- Ускладнення запальних процесів ЩЛД (сепсис, медіастиніт, абсцес мозку, тромбоз печеристого синусу, тощо). Діагностика та лікування.
- Особливості обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.
- Методика обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки. Організаційні принципи надання допомоги потерпілим при ушкодженнях щелепно-лицевої ділянки.
- Принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ
- Основні методики загального та місцевого знеболення, седація в практиці хірурга-стоматолога (покази, протипокази, особливості проведення).
- Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД.
- Методики хірургічної обробки ран м'яких.
- Вивихи та переломи зубів, перелом альвеолярного відростка, вивихи скронево-нижньощелепного суглоба (діагностика, лікування).
- Переломи кісток лицевого скелету. Сучасні принципи кісткової фіксації.
- Термічні (опіки, обмороження), хімічні (кислоти, луги, солі важких металів), фізичні (електричний струм) пошкодження обличчя.
- Поєднані пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.
- Організація стоматологічної допомоги у Збройних Силах України.
- Принципи медичного сортування та етапне лікування поранених у щелепно-лицеву ділянку.
- Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних поранень, опіків, комбінованих уражень щелепно-лицевої ділянки.
- Ранні та пізні ускладнення пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування.

вміти:

- Зібрати анамнез та провести огляд хворого на вказану патологію ЩЛД.
- Скласти план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД.
- Скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.
- Заповнити відповідну медичну документацію.
- Виконати діагностичну пункцію запального вогнища ЩЛД.
- Провести забір запального ексудату для визначення антибіотикограми (дослідження виду мікрофлори та її чутливості до антибіотиків).
- Провести забір матеріалу з ранової поверхні для проведення цитологічного дослідження (відбиток, зішкріб) та виготовлення мазка на предметному склі.
- Призначати індивідуальну схему премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання.
- Продемонструвати техніки передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками.
- Провести на фантомі техніку антисептичної обробки операційного поля.
- Складати план комплексного обстеження та лікування хворих на СНІД.
- Виконати на фантомі техніку аплікаційної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення інфільтраційної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення мандибулярної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення торусальної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення ментальної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення язикової анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення щічної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення різцевої анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення піднебінної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення туберальної анестезії.

- Виконати на фантомі техніку проведення інфраорбітальної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення центральних провідникових анестезій.
- Виконати на фантомі операцію видалення окремих груп зубів на верхній та нижній щелепах.
- Виконати на фантомі операційне втручання – перикоронароектомії, атипового видалення зуба.
- Виконати на фантомі операцію розкриття субперіостального абсцесу.
- Виконати на фантомі операцію закриття ороантрального сполучення.
- Провести дренажування рани.
- Скласти план комплексного лікування хворих на вказані патології.
- Діагностувати місцеві та загальні ускладнення в практиці хірурга-стоматолога.
- Провести на фантомі серцево-легеневу реанімацію (непрямий масаж серця і штучне дихання).
- Надавати допомогу при невідкладних станах в практиці ЩЛХ згідно відповідних алгоритмів.
- Зібрати анамнез та провести огляд хворого на вказану патологію ЩЛД.
- Скласти план та провести обстеження хворого з травмою щелепно-лицевої ділянки.
- Скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.
- Аналізувати та інтерпретувати результати рентгенологічного обстеження у клініці хірургічної стоматології та ЩЛХ, та на їх підставі встановити відповідний клінічний діагноз.
- Заповнити відповідну медичну документацію.
- Виконати діагностичну пункцію патологічного вогнища ЩЛД.
- Провести первинну хірургічну обробку рани.
- Продемонструвати техніку накладання вузлового шва.
- Провести реплантацію зуба.
- Провести тимчасову іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
- Виготовити тимчасові шини та провести шинування при переломах щелеп.
- Провести лігатурне зв'язування зубів.
- Провести накладання гладкої шини-скоби.
- Провести постійну іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
- Провести двощелепне шинування як один з методів постійної іммобілізації.
- Провести вправлення вивиху нижньої щелепи.

демонструвати:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність вчитися та бути сучасно навченим.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- здатність до вибору стратегії спілкування.
- здатність працювати в команді.
- навички міжособистісної взаємодії.
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), орієнтацію на безпеку.
- володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

1.3 Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна «виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології» забезпечує набуття студентами компетентностей:

- Інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій).

- Загальні (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися та бути сучасно навченим; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблему; здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; навички здійснення безпечної діяльності; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт).

- Спеціальні (фахові, предметні) (збирання медичної інформації про пацієнта; оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень; встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання; діагностика невідкладних станів; визначення характеру та принципів лікування стоматологічних захворювань; визначення тактики ведення стоматологічного хворого при соматичній патології; виконання медичних та стоматологічних маніпуляцій; проведення лікування основних стоматологічних захворювань; ведення медичної документації).

Деталізація компетентностей в дескрипторі НРК у формі «Матриці компетентностей»:

Позначення

НРК – Національна рамка кваліфікацій;

ЗК – загальні компетентності;

- ЗР – загальні результати навчання;
 СК – спеціальні (фахові, предметні) компетентності;
 СР – спеціальні (фахові, предметні) результати навчання;
 Н – нормативний вид навчальної діяльності за спеціальністю;
 В – вибіркова навчальна діяльність.

Загальні компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей освітньої компоненти виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології, індивідуальний профільний курс практичної підготовки «загальна стоматологія»

Програмні компетентності	(ВБ 2.6)
Загальні компетентності	
ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+
ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+

ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	+
ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+
ЗК 5 Здатність спілкуватися англійською мовою.	+
ЗК 6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+
ЗК 7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+
ЗК 8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	+
ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	+
ЗК 10 Здатність бути критичним і самокритичним.	+
ЗК 11 Здатність працювати в команді.	+
ЗК 12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.	+
ЗК 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	+
ЗК 14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+
ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+
Фахові компетенції	
ФК 1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+
ФК 2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+
ФК 3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+
ФК 4 Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 5 Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 6 Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 7 Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями.	+
ФК 8 Спроможність виконувати медичні та оматологічні маніпуляції.	+
ФК 9 Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 10 Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	+
ФК 11 Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+
ФК 12 Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+
ФК 13 Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+
ФК 14 Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+
ФК 15 Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+
ФК 16 Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 17 Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+
ФК 18 Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Нормативний та варіативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Виокремлювати та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1 ОПП); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП).	ПР1
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5 ОПП).	ПР2
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5 ОПП, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2 ОПП).	ПР3
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	ПР4
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	ПР5
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.	ПР6
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.	ПР7
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПР8
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2 ОПП) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПР9
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПР10
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	ПР11
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Організувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.	ПР12
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	ПР13
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	ПР14
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.	ПР15
Зн1, Зн2, Ум1,	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі	ПР16

<i>Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	<i>ПП17</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	<i>ПП18</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	<i>ПП19</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	<i>ПП20</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6 ОПП).	<i>ПП21</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7 ОПП).	<i>ПП22</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4 ОПП) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7 ОПП).	<i>ПП23</i>

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	Уміння Ум1 Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	Комунікація К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Автономія та відповідальність АВ1 Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування
	Зн2 Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	Ум2 Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності	К2 Використання іноземних мов у професійній діяльності	АВ2 Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди АВ3 Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним
Загальні компетентності				
1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1,Зн2	Ум1		АВ1
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ2
3.Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
4.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.			К1, К2	
5.Здатність спілкуватися англійською мовою.			К1	
6.Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Зн1		К1, К2	АВ2
7.Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Зн1		К1	АВ2
8.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.		Ум1		АВ1
9.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
10.Здатність бути критичним і самокритичним.	Зн2			АВ1
11.Здатність працювати в команді.	Зн2		К1, К2	АВ2
12.Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Зн1	Ум1		АВ1
13.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Зн1			АВ1
14.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Зн1	Ум1	К1	АВ3

15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Зн1	Ум2		AB3
Спеціальні (фахові) компетентності				
1.Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні	Зн2	Ум1	К1, К2	
2.Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень	Зн1	Ум1		AB1
3.Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани	Зн1	Ум1		AB1
4.Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн2	Ум1	К1	AB1
5.Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн1	Ум1		AB1
6.Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн1, Зн2	Ум1	К1	
7.Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями		Ум1		AB1, AB2
8.Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції	Зн1	Ум1		AB1
9.Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн1	Ум1	К1	AB1, AB2
10.Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів	Зн1, Зн2	Ум1	К1	AB1, AB2
11.Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги	Зн1, Зн2	Ум1		AB1, AB2
12.Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології	Зн1	Ум2	К1	AB2
13.Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне)	Зн2	Ум2		
14.Спроможність ведення нормативної медичної документації			К1	AB1
15.Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації	Зн2		К1, К2	AB1, AB2
16.Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД	Зн1	Ум1	К1	
17.Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності	Зн1		К1	AB2
18.Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини	Зн2	Ум1	К1	AB1, AB2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Компетентності																																		
	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності										Фахові компетентності																							
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК14	ЗК15	СК1	СК2	СК3	СК4	СК5	СК6	СК7	СК8	СК9	СК10	СК11	СК12	СК13	СК14	СК15	СК16	СК17	СК18	
ПР1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+	+		+	+	+						+		+		+				
ПР2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+												+	+	+	+		+		
ПР3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+												+		+		+			
ПР4	+	+	+	+	+	+					+				+	+	+		+	+	+							+			+	+			
ПР5	+	+	+	+	+	+					+				+	+	+														+		+		
ПР6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+			+		+	+							+	+	+	+	+	+		
ПР7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+		+	+							+	+	+	+		+		
ПР8	+	+	+	+			+	+	+						+	+			+	+	+				+	+	+							+	
ПР9	+	+	+	+	+			+	+	+	+			+						+	+			+							+	+			
ПР10	+	+	+	+				+	+	+	+				+						+	+			+								+	+	
ПР11	+	+	+	+	+						+	+			+									+	+	+					+	+			
ПР12	+	+	+	+	+	+					+		+	+	+	+										+	+					+	+		+
ПР13	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+				+											+	+					+	+		+
ПР14	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+												+		+	+	+	+	+	
ПР15	+	+	+	+			+	+	+	+	+		+	+	+			+										+	+	+	+	+	+		
ПР16	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР17	+	+	+	+			+				+		+	+	+				+									+	+				+		
ПР18	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+	+	+	+				+					+		+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР19	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР20	+	+	+	+						+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР21	+	+	+	+							+	+	+											+	+	+	+							+	
ПР22	+	+	+	+							+	+	+											+	+	+	+							+	
ПР23	+	+	+	+							+	+	+											+	+	+	+							+	

Результати навчання для дисципліни: фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з розділів «Пропедевтика хірургічної стоматології та ЩЛХ», «Запальні процеси ЩЛД» та «Травматологія ЩЛД»; вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, основні симптоми запальних захворювань ЩЛД, травматичні пошкодження м'яких тканин, зубів та кісток ЩЛД, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення, знати заходи первинної та вторинної профілактики хірургічних стоматологічних захворювань.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **5 кредитів ЄКТС 150 годин.**

У ході вивчення дисципліни, студент має:

Пояснювати та трактувати принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ, методику обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних спеціалістів в обстеженні, етіологію і патогенез запальних процесів твердих тканин ЩЛД, запальних процесів м'яких тканин ЩЛД, одонтогенного синуситу, специфічних запальних захворювань ЩЛД, запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слино-кам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД, особливості травматичних пошкоджень ЩЛД, враховуючи естетичне та функціональне значення обличчя та топографічну близькість життєво важливих органів, принципи надання невідкладної допомоги пацієнтам з травмою обличчя, особливості вогнепальних, термічних, хімічних пошкоджень ЩЛД, поняття «онкологічної настороженості» і принципи організації протипухлинної служби, диспансеризації онкохворих, роль чинників ендо- та екзогенного походження у виникненні пухлин, розуміти закономірності росту і розвитку пухлин та пухлиноподібних утворень, принципи їх диференційної діагностики.

Аналізувати покази та протипокази, особливості застосування основних методик загального та місцевого знеболення, седації в практиці хірурга-стоматолога, покази та протипокази до застосування сучасних методик діагностики та лікування запальних процесів твердих та м'яких тканин ЩЛД, специфічних запальних захворювань ЩЛД, запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слино-кам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД, менеджмент ороантральних сполучень, рентгенограми пацієнтів з травматичними пошкодженнями кісток лицевого скелета, визначати показання до проведення консервативного чи хірургічного лікування на підставі оцінки клінічних та рентгенологічних критеріїв, складність травматичного пошкодження ЩЛД, розуміти принципи медичного сортування потерпілих у випадку бойових дій, критерії добро- та злоякісності пухлин, стадії ураження за системою TNM.

Розробити план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД, скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, план обстеження та лікування пацієнтів із запальними захворюваннями ЩЛД, вміти інтерпретувати їх результати, план та провести обстеження пацієнта з травматичним пошкодженням ЩЛД різної локалізації, призначити необхідні додаткові методи дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, план та провести обстеження пацієнта з добро- чи злоякісним новоутворенням.

Виконувати збір анамнезу та огляд хворого на вказану патологію ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію; виконувати серцево-легеневу реанімацію, на фантомі діагностичну пункцію запального вогнища ЩЛД, операцію розкриття субперіостального абсцесу, операцію закриття ороантрального сполучення, операцію секвестрэктомії, етапи операції – розкриття абсцесів і флегмон різних анатомо-топографічних ділянок ЩЛД, збір анамнезу та огляд хворого з травматичним пошкодженням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію, збір анамнезу та огляд хворого з добро- та злоякісним утворенням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію, скеровувати пацієнта у відповідні діагностично-лікувальні заклади в залежності від виду та стадії онкозахворювання.

Проводити збір матеріалу для проведення додаткових методів дослідження, заходи профілактики та надання допомоги при невідкладних станах, діагностику ускладнень запальних процесів ЩЛД, ПХО ран м'яких тканин ЩЛД, тимчасову (транспортну) іммобілізацію при переломах верхньої та нижньої щелепи, надавати допомогу при невідкладних станах, обстеження раневого каналу при вогнепальних пораненнях м'яких тканин та кісток лицевого скелета, тимчасову (транспортну) іммобілізацію при переломах верхньої та нижньої щелепи в екстремальних ситуаціях, пункційну, інцизійну та ексцизійну біопсію тканин ЩЛД, надавати відповідні рекомендації.

Призначати індивідуальну схему премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання, медикаментозну терапію у післяопераційний період, надавати відповідні рекомендації,

Продемонструвати техніки передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками, техніку антисептичної обробки операційного поля, техніки місцевих анестезій на верхній та нижній щелепах; операції видалення окремих груп зубів на верхній та нижній щелепах, перикоронароектомії, атипового видалення зуба, вміння проводити діагностичну пункцію запального вогнища ЩЛД, операцію розкриття субперіостального абсцесу, операцію закриття ороантрального сполучення, операцію радикальної синусотомії, операцію секвестрэктомії, етапи операції розкриття абсцесів і флегмон різних анатомо-топографічних ділянок ЩЛД, методику антисептичної обробки ран, техніки накладання швів при проведенні ПХО, лігатурного зв'язування зубів, виготовлення та накладання гнутих алюмінієвих шин, їх фіксації для здійснення тимчасової або пролонгованої міжщелепної іммобілізації, методику антисептичної обробки вогнепальних ран, термічних та хімічних уражень шкіри обличчя, техніки накладання швів при проведенні ПХО, методики тимчасової або пролонгованої міжщелепної іммобілізації у залежності від загального

стану пацієнта та особливостей пошкодження щелепних кісток, зокрема кількості зубів, виконувати заходи, спрямовані на попередження асфіксії.

Тема №1. Структура і організація хірургічної стоматологічної населенню України. Ознайомлення з роботою лікаря хірурга-стоматолога. Виявлення факторів ризику розвитку основних стоматологічних захворювань в залежності анатомо-фізіологічних особливостей будови щелепно-лицевої ділянки. Методи обстеження хворого. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта з хірургічною стоматологічною патологією. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики.

Види хірургічної стоматологічної допомоги: поліклінічна і стаціонарна (невідкладна і планова). Особливості організації надання допомоги в екстремальних ситуаціях.

Організація роботи і оснащення хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки, щелепно-лицевого відділення стаціонару, операційної, перев'язувальної.

Спеціальне обладнання, апаратура та інструменти для обстеження хворих і виконання стоматологічних втручань.

Медична документація в хірургічному відділенні (кабінеті) стоматологічної поліклініки та в щелепно-лицевому відділенні лікарні. Показники роботи хірурга-стоматолога.

Показання до госпіталізації хворих з патологією щелепно-лицевої ділянки, особливості їх обстеження та реабілітації.

Особливості обстеження хворих із захворюваннями зубощелепної системи, пошкодженнями, запальними процесами, доброякісними, злоякісними та пухлиноподібними утвореннями, природженими і набутими дефектами, деформаціями щелепно-лицевої ділянки.

Значення особистого спілкування лікаря з хворим. Емоційні фактори, пов'язані із захворюваннями, пошкодженнями і дефектами обличчя та лікуванням, що проводиться. Деонтологія та лікарська етика в хірургічній стоматології і щелепно-лицевій хірургії.

Збір суб'єктивних даних хворого:

Скарги на момент звернення до медичної установи.

Анамнез хвороби: розвиток захворювання, його динаміка, попереднє лікування.

Анамнез життя: спадкові, перенесені та супутні захворювання, шкідливі звички - вживання наркотиків, алкогольних напоїв, паління; спадковість, алергологічний анамнез.

Об'єктивне обстеження: загальний стан, свідомість. Обстеження органів і систем у стаціонарі.

Обстеження щелепно-лицевої ділянки. Огляд обличчя. Пальпація. Огляд органів та м'яких тканин порожнини рота, обстеження зубів. Загальноклінічні, лабораторні та спеціальні методи дослідження. Дослідження функції рухових і чутливих нервів. Обстеження слинних залоз та їх проток, скронево-нижньощелепних суглобів, лімфатичного апарату обличчя та шиї. Встановлення характеру та величини дефектів і деформацій тканин обличчя і порожнини рота, стан навколишніх тканин. Оцінка ступеня, анатомічних, функціональних і естетичних порушень.

Об'єктивні методи дослідження із застосуванням сучасної діагностичної апаратури. Рентгенологічні: рентгенографія, томографія, панорамна рентгенографія і пантомографія. Застосування штучного контрастування. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, радіоізотопна, ультразвукова діагностика, дистанційна та контактна термографія. Морфологічні методи: цитологічне дослідження відбитків, зішкрябів, пункційного матеріалу; гістологічне дослідження біопсійного матеріалу. Методи функціональної діагностики: рео-, полярно- та електроміографія, електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерів у діагностиці: розшифрування рентгенограм, планування операцій, результатів лікування.

Обсяг обстеження хворих з патологією щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Продемонструвати вміння застосовувати принципи медичної деонтології у хірургічній стоматологічній практиці.
2. Продемонструвати володіння сучасними методами та принципами санітарно-просвітницької роботи.
3. Визначити основні структурні підрозділи організації стоматологічної хірургічної допомоги населенню України.
4. Демонструвати вміння збирати скарги та анамнез.
5. Демонструвати вміння заповнення медичної документації.
6. Провести пальпаторне дослідження при запальних захворюваннях, пошкодженнях м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої ділянки.
7. Вміти взяти мазок, відбиток для цитологічного дослідження.

Тема №2. Стоматологічний інструментарій рекомендований для виконання хірургічних маніпуляцій у порожнині рота. Санітарно-епідемічні вимоги роботи лікаря хірурга-стоматолога.

Асептика і антисептика при операціях на обличчі та в порожнині рота. Підготовка ротової порожнини до операції. Обробка операційного поля.

Стерилізація інструментів і перев'язувального матеріалу, матеріалу для накладання швів (шовк, кетгут, нитки із синтетичних матеріалів). Підготовка рук хірурга до операції.

Особливості догляду за амбулаторними та стаціонарними хворими із запальними захворюваннями, пошкодженнями та після планових оперативних втручань в щелепно-лицевій ділянці, їх харчування.

Внутрішньогоспітальна інфекція в стоматологічній поліклініці та щелепно-лицевому стаціонарі, шляхи передачі інфекції. Захист пацієнтів і медичного персоналу від госпітальної інфекції, вірусного гепатиту, ВІЛ-інфекції та інших.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Дезінфекція виробів медичного призначення хімічним методом
2. Передстерилізаційне очищення
3. Стерилізація - паровий метод
4. Стерилізація - повітряний метод
5. Стерилізація - хімічний метод
6. Контроль якості передстерилізаційного очищення - азопірамова проба
7. Контроль якості передстерилізаційного очищення - фенолфталеїнова проба
8. Обробка індивідуальних стоматологічних наборів
9. Дезінфекція стоматологічних наконечників

Тема №3 Методика місцевого знеболення при амбулаторних хірургічних втручаннях на верхній та нижній щелепі.

Класифікація провідникових анестезій верхньої щелепи. Інфраорбітальна анестезія. Туберальна анестезія. Різева анестезія. Піднебінна анестезія. Зовнішньоротові методики проведення анестезій на верхній щелепі. Покази до проведення. Знечулення верхнього зубного сплетення (плексуальна анестезія). Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на верхній щелепі, причини їх виникнення. Запобіжні заходи. Клінічні прояви. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення.

Класифікація провідникових анестезій нижньої щелепи. Мандибулярна анестезія. Торусальна анестезія. Ментальна анестезія. Знеболення язикового нерва. Знеболення щічного нерва. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на нижній щелепі, причини їх виникнення. Клінічні прояви.

Запобіжні заходи. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Володіти методами виконання місцевого знеболювання в щелепно-лицевій ділянці (аплікаційне, інфільтративне).
2. Володіти методами виконання провідникового знеболювання на верхній щелепі.
3. Володіти методами виконання провідникового знеболювання на нижній щелепі.

Тема №4. Операція типового видалення зуба – показання, методика проведення, інструментарій, етапи проведення.

Положення пацієнта у кріслі при видаленні зубів на верхній і нижній щелепах. Положення лікаря, щодо хворого при видаленні зубів на верхній і нижній щелепах. Етапи операції видалення зуба. Рухи, характерні для видалення багатокореневих зубів. Рухи, характерні для видалення однокореневих зубів. Перші рухи щипців, залежно від групи зубів. Особливості видалення коренів зубів. Інструментарій. Показання до його проведення. Необхідний інструментарій. Післяопераційний медикаментозний супровід.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Провести типово видалення зубів.
2. Провести видалення напівретинованих та ретинованих зубів.
3. Здійснити тампонування та ушивання ямки при перфорації верхньощелепної пазухи.
4. Провести зупинку кровотечі після видалення зуба.

Тема №5. Операція атипового видалення зуба – показання, методика проведення, інструментарій, етапи проведення.

Положення пацієнта у кріслі при видаленні зубів на верхній і нижній щелепах. Положення лікаря, щодо хворого при видаленні зубів на верхній і нижній щелепах. Етапи операції атипового видалення зуба. Принципи планування розрізів та формування слизово-окістного клаптя. Принципи препарування кісткової тканини та сепарації фрагментів зуба. Рухи, характерні для видалення зубів, коренів та їх фрагментів.. Інструментарій. Післяопераційний медикаментозний супровід.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Провести нетипове видалення зубів.
2. Провести видалення напівретинованих та ретинованих зубів.
3. Здійснити тампонування та ушивання ямки при перфорації верхньощелепної пазухи.
4. Провести зупинку кровотечі після видалення зуба.

Тема №6. Гострий серозний та гнійний періостит. Диференційна діагностика та хірургічне та консервативне лікування. Одонтогенний абсцес/флегмона клітковинних просторів ЩЛД. Диференційна діагностика та хірургічне та консервативне лікування.

Методика проведення діагностичної пункції. Методика розкриття субперіостального абсцесу. Диференційна діагностика абсцесів та флегмон локалізації різних клітковинних просторів. Методика дренивання абсцесів та флегмон ЩЛД. Післяопераційний медикаментозний супровід.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Здійснити розкриття субперіостальних абсцесів.
2. Здійснити розкриття абсцесів м'яких тканин, флегмон.
3. Володіти методикою післяопераційної перев'язки хворих із вказаною патологією

Тема №7. Хронічні периапікальні та маргінальні запальні процеси періодонту. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту.

Методика операції резекції верхівки кореня. Методика операції компактостеотомії. Методика операції гемісекції зуба. Методика операції ампутації кореня зуба. Супровідна медикаментозна терапія. Ускладнення хірургічних методів лікування запальних захворювань періодонту.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Продемонструвати розсічення та висічення слизової оболонки при перикоронітах.
2. Вміти виконати хірургічне лікування хронічного періодонтиту (резекція верхівки, гемісекція, ампутація, короно-радикулярна сепарація, реплантація).
3. Провести зондування нориці.

Тема №8. Методика обстеження хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки

Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя). Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) хірургічного стоматологічного хворого. Додаткові методи обстеження (електродонтометрія, рентгенографія, морфологічні, мікробіологічні, функціональні дослідження). Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.

Класифікація, клініка, діагностика, лікування травматичних ушкоджень м'яких тканин ЩЛД. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травм зубів. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травматичних ушкоджень кісток лицевого скелету. Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях тканин ЩЛД.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Демонструвати вміння збирати скарги та анамнез.
2. Демонструвати вміння заповнення медичної документації.
3. Провести пальаторне дослідження при запальних захворюваннях, пошкодженнях м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої ділянки.

Тема №9. Травматичні ушкодження м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Первинна хірургічна обробка ран обличчя.

Принципи первинної хірургічної обробки ран обличчя. Методики зашивання ран слизової оболонки порожнини рота. Методики зашивання ран шкіри обличчя. Методики первинної хірургічної обробки проникаючих поранень обличчя.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Вміти проводити первинну хірургічну обробку ран ЩЛД
2. Методики накладання швів
3. Методики післяопераційного догляду за раневою поверхнею

Тема №10. Травматичні ушкодження зубів. Перелом, повний та неповний вивих зуба

Репозиція зубів. Реплантація зубів – показання до проведення, методика проведення. Сучасні методи імобілізації зубів. Покази та терміни імобілізації.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Вміти проводити первинну хірургічну обробку ран ЩЛД
2. Методика реплантації зубів
3. Методики імобілізації зубів.

Тема №11. Ускладнення при видаленні зубів (кровотеча, альвеоліт). Їх лікування та профілактика. Лікування та профілактика ускладнень травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (травматичний остеомієліт, травматичний верхньощелепний синусит та ін.). Алгоритм дій хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі.

Загальні ускладнення, які виникають під час видалення зуба. Перелом зуба або його кореня. Перелом, вивих і видалення сусіднього зуба. Перелом нижньої щелепи. Відлам частини альвеолярного відростка. Відлам горба верхньої щелепи. Вивих нижньої щелепи. Пошкодження м'яких тканин. Проштовхування зуба або його кореня в м'які тканини. Перфорація дна верхньощелепної пазухи. Альвеоліт.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Провести зупинку кровотечі після видалення зуба.
2. Здійснити тампонування та ушивання ямки при перфорації верхньощелепної пазухи.
3. Здійснити місцеве лікування альвеоліту.
4. Продемонструвати методи надання невідкладної допомоги - проведення штучного дихання, закритого масажу серця.

Тема №12. Післяопераційне лікування хворих із запальними та травматичними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки.

Лікування періоститу. Лікування верхньощелепного синуситу. Лікування одонтогенних абсцесів та флегмон.

Лікування травматичних ушкоджень м'яких тканин ЩЛД. Лікування травматичних ушкоджень кісток ЩЛД.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти на занятті студент:

1. Продемонструвати вміння застосовувати принципи медичної деонтології у хірургічній стоматологічній практиці.
2. Продемонструвати володіння сучасними методами та принципами санітарно-просвітницької роботи.

Тема №13. Підсумкове заняття

Перелік питань, які повинен вивчити студент для засвоєння тем виробничої лікарської практики з хірургічної стоматології

1. Принципи організації стоматологічної допомоги населенню України.
2. Організація роботи хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки.
3. Особливості організації та надання спеціальної хірургічної стоматологічної допомоги.
4. Санітарно-гігієнічні вимоги до хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки і стаціонару.
5. Обладнання, медична документація хірургічного кабінету (відділення).
6. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
7. Поняття асептика, дезінфекція, стерилізація, їх методи.
8. Загальні принципи та методи асептики.
9. Підготовка приміщення хірургічного стоматологічного відділення (кабінету) поліклініки і стаціонару.
10. Підготовка рук хірурга.
11. Підготовка операційного поля.
12. Методи обробки інструментарію та перев'язувального матеріалу (дезінфекція та стерилізація), їх зберігання.
13. Загальні принципи та методи антисептики.
14. Шляхи передачі інфекції в стоматологічному хірургічному кабінеті.
15. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
16. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
17. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) хірургічного стоматологічного хворого.
18. Додаткові методи обстеження (електроодонтометрія, рентгенографія, морфологічні, мікробіологічні, функціональні дослідження).
19. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
20. Інструменти для огляду хірургічного стоматологічного хворого.
21. Інструменти для місцевої анестезії у стоматології.
22. Інструменти для видалення зубів.
23. Інструменти для роз'єднання та з'єднання тканин.
24. Класифікація провідникових анестезій нижньої щелепи
25. Мандибулярна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
26. Торусальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
27. Ментальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
28. Знеболення язикового нерва: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
29. Знеболення щічного нерва: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
30. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на нижній щелепі, причини їх виникнення. Клінічні прояви.
31. Класифікація провідникових анестезій верхньої щелепи
32. Інфраорбітальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
33. Туберальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
34. Різцева анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
35. Піднебінна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечуження.
36. Зовнішньоротові методики проведення анестезій на верхній щелепі. Покази до проведення.
37. Знечуження верхнього зубного сплетення (плексуальна анестезія).
38. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на верхній щелепі, причини їх виникнення. Запобіжні заходи. Клінічні прояви.

39. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення.
40. Положення пацієнта у кріслі при видаленні зубів на верхній щелепі.
41. Положення пацієнта у кріслі при видаленні зубів на нижній щелепі.
42. Положення лікаря, щодо хворого при видаленні зубів на верхній щелепі.
43. Положення лікаря, щодо хворого при видаленні зубів на нижній щелепі.
44. Етапи операції видалення зуба.
45. Рухи, характерні для видалення багатокорневих зубів.
46. Рухи, характерні для видалення однокорневих зубів.
47. Перші рухи щипців, залежно від групи зубів.
48. Особливості видалення коренів зубів. Інструментарій.
49. Методика проведення операції періостотомії.
50. Методика операції резекції верхівки кореня.
51. Методика операції компактостеотомії
52. Методика операції гемісекції зуба.
53. Методика операції ампутації кореня зуба.
54. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травматичних ушкоджень м'яких тканин ЩЛД.
55. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травм зубів.
56. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травматичних ушкоджень кісток лицевого скелету.
57. Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях тканин ЩЛД.
58. Принципи первинної хірургічної обробки ран обличчя.
59. Методики зашивання ран слизової оболонки порожнини рота
60. Методики зашивання ран шкіри обличчя.
61. Методики первинної хірургічної обробки проникаючих поранень обличчя.
62. Репозиція, реплантація та іммобілізація зубів.
63. Загальні ускладнення, які виникають під час видалення зуба.
64. Перелом зуба або його кореня.
65. Перелом, вивих і видалення сусіднього зуба.
66. Перелом нижньої щелепи.
67. Відлам частини альвеолярного відростка.
68. Відлам горба верхньої щелепи.
69. Вивих нижньої щелепи.
70. Пошкодження м'яких тканин.
71. Проштовхування зуба або його кореня в м'які тканини.
72. Перфорація дна верхньощелепної пазухи.
73. Альвеоліт.
74. Лікування періоститу.
75. Лікування верхньощелепного синуситу.
76. Лікування одонтогенних абсцесів та флегмон.
77. Лікування травматичних ушкоджень м'яких тканин ЩЛД.
78. Лікування травматичних ушкоджень кісток ЩЛД.

3. Структура навчальної дисципліни

№	Тема	К-сть годин	СРС (гол.)
1.	Структура і організація хірургічної стоматологічної населенню України. Ознайомлення з роботою лікаря хірурга-стоматолога. Виявлення факторів ризику розвитку основних стоматологічних захворювань в залежності анатомо-фізіологічних особливостей будови щелепно-лицевої ділянки. Методи обстеження хворого. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта з хірургічною стоматологічною патологією. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики.	6	6
2.	Стоматологічний інструментарій рекомендований для виконання хірургічних маніпуляцій у порожнині рота. Санітарно-епідемічні вимоги роботи лікаря хірурга-стоматолога.	6	7
3.	Методика місцевого знеболення при амбулаторних хірургічних втручаннях на верхній та нижній щелепі.	6	7
4.	Операція типового видалення зуба – показання, методика проведення, інструментарій, етапи проведення.	6	7
5.	Операція атипового видалення зуба – показання, методика проведення, інструментарій, етапи проведення.	6	6
6.	Гострий серозний та гнійний періостит. Диференційна діагностика та хірургічне та консервативне лікування. Одонтогенний абсцес/флегмона клітковинних просторів ЩЛД. Диференційна діагностика та хірургічне та консервативне лікування.	6	6
7.	Хронічні периапікальні та маргінальні запальні процеси періодонту. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту.	6	6
8.	Методика обстеження хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки	6	6
9.	Травматичні ушкодження м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Первинна хірургічна обробка ран обличчя.	6	6
10.	Травматичні ушкодження зубів. Перелом, повний та неповний вивих зуба	6	6
11.	Ускладнення при видаленні зубів (кровотеча, альвеоліт). Їх лікування та профілактика. Лікування та профілактика ускладнень травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (травматичний остеомієліт, травматичний верхньощелепний синусит та ін.). Алгоритм дій хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі.	6	6
12.	Післяопераційне лікування хворих із запальними та травматичними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки.	6	6
13.	Підсумкове заняття	3	-
	Разом	75	75
	Підсумковий контроль		Диф. залік

4. Лекції – не заплановано робочим навчальним планом.

5. Тематичний план практики

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Структура і організація хірургічної стоматологічної населенню України. Ознайомлення з роботою лікаря хірурга-стоматолога. Виявлення факторів ризику розвитку основних стоматологічних захворювань в залежності анатомо-фізіологічних особливостей будови щелепно-лицевої ділянки. Методи обстеження хворого. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта з хірургічною стоматологічною патологією. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики.	6
2.	Стоматологічний інструментарій рекомендований для виконання хірургічних маніпуляцій у порожнині рота. Санітарно-епідемічні вимоги роботи лікаря хірурга-стоматолога.	6
3.	Методика місцевого знеболення при амбулаторних хірургічних втручаннях на верхній та нижній щелепі.	6
4.	Операція типового видалення зуба – показання, методика проведення, інструментарій, етапи	6

	проведення.	
5.	Операція атипного видалення зуба – показання, методика проведення, інструментарій, етапи проведення.	6
6.	Гострий серозний та гнійний періостит. Диференційна діагностика та хірургічне та консервативне лікування. Одонтогенний абсцес/флегмона клітковинних просторів ЩЛД. Диференційна діагностика та хірургічне та консервативне лікування.	6
7.	Хронічні периапікальні та маргінальні запальні процеси періодонту. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту.	6
8.	Методика обстеження хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки	6
9.	Травматичні ушкодження м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Первинна хірургічна обробка ран обличчя.	6
10.	Травматичні ушкодження зубів. Перелом, повний та неповний вивих зуба	6
11.	Ускладнення при видаленні зубів (кровотеча, альвеоліт). Їх лікування та профілактика. Лікування та профілактика ускладнень травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (травматичний остеомиєліт, травматичний верхньощелепний синусит та ін.). Алгоритм дій хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі.	6
12.	Післяопераційне лікування хворих із запальними та травматичними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки.	6
13.	Залікове заняття	3
	Всього	75

6. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
1.	Пластика м'яких тканин ЩЛД місцевими тканинами. Пластика м'яких тканин ЩЛД клаптом на ніжці.	6	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Особливості променевої діагностики патологій ЩЛД.	7	
3.	Обґрунтування вибору додаткових методів обстеження в комплексній діагностиці захворювань ЩЛД.	7	
4.	Принципи седативної підготовки хворих до операційних втручань в клініці ЩЛХ.	7	
5.	Особливості застосування окремих препаратів різних фармакологічних груп (місцеві анестетики, препарати для невідкладної допомоги, антибіотики) в комплексному лікуванні захворювань ЩЛД.	6	
6.	Сучасні фізіотерапевтичні методи лікування в клініці ЩЛХ.	6	
7.	Підготовка хворих із супутньою патологією до операційного втручання.	6	
8.	Невідкладні стани в практиці хірурга-стоматолога. Серцево-легенева реанімація.	6	
9.	Принципи вибору операційного доступу при втручаннях в ЩЛД. Види розрізів. Особливості догляду за післяопераційною раною. Види швів.	6	
10.	Перфоративний верхньощелеповий синусит. Пластика ороантрального з'єднання. Методика проведення.	6	
11.	Об'єм та порядок надання допомоги щелепно-лицевим пораненим на етапах медичної евакуації. Військово-лікарська експертиза та експертиза непридатності при пораненнях та захворюваннях ЩЛД мирного та військового часу.	6	
12.	Сучасні методи діагностики, лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика, їх профілактика.	6	
	Всього	75	

7. Індивідуальні завдання – не заплановано робочим навчальним планом.

8. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає:

- конспекти теоретичного матеріалу, розв'язок ситуаційних завдань, контрольних запитань з відповідних тематик самостійної роботи тощо;
- створення мультимедійних презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
- створення стендових презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
- написання історії хвороби згідно обраних нозологій;
- підготовку до аудиторних занять (практичних);
- виконання завдань з навчальної дисципліни впродовж семестру;
- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;
- підготовку до всіх видів контрольних робіт;
- роботу в студентських наукових гуртках та осередках тощо;

- участь у роботі «круглих столів» тощо;
  - участь у наукових і науково-практичних конференціях, олімпіадах тощо;
- З метою організації проведення самостійної роботи на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії викладачами проводяться наступні заходи:
- групові та індивідуальні консультації;
  - співбесіди зі студентами;
  - систематичний контроль за виконанням студентами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання;
  - забезпечення студентів засобами для самоконтролю (тести, пакети контрольних питань та ситуаційних задач);
  - аналіз та оцінка роботи студента.

9. Методи навчання.

Навчальний процес на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії організовано згідно наступних нормативних документів:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII;
- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України Затверджено наказом Міністерством освіти України від 8 квітня 1993 р. №93;
- постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;
- наказу МОН України №1151 від 06.01.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266»;
- наказу МОН України №47 від 26.01.2015 «Про особливості формування навчальних планів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.02.2015 за №132/26577;
- листа МОЗ України від 25.07.2016 №08.01- 30/19087;
- наказу ректора ЛНМУ імені Данила Галицького від 02.06.2016 № 1604 «Про затвердження навчальних планів»;
- положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, ухвалено вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 18.02.2015 протокол №1-ВР;
- «Положення про практику у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького», ухваленого рішенням Вченої Ради ЛНМУ імені Данила Галицького (протокол №8-ВР від 16.09.2015 р.)
- навчальної програми дисципліни «виробнича лікарська практика з хірургічної стоматології» для студентів III, IV та V курсів стоматологічного факультету.

Відповідно до навчального плану проходження виробничої лікарської практики на 5 курсі передбачено тоді, коли студентом набуті знання з основних клінічних дисциплін (терапевтична стоматологія, ортопедична стоматологія, хірургічна стоматологія, фармакологія), з якими інтегрується програма виробничої практики. У свою чергу, практика формує засади продовження подальшого вивчення студентом клінічних дисциплін – терапевтичної стоматології, ортопедичної стоматології, хірургічної стоматології, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами "по вертикалі" та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Виробнича лікарська практика студентів 5-го курсу для хірурга- стоматолога – 2,5 тижні в хірургічному відділенні стоматологічної поліклініки або стаціонару.

Практика передбачає самостійне опанування студентами практичними навичками згідно освітньо-професійної програми підготовки фахівців (ОПП) та освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ), яке контролюється керівниками виробничої практики від бази. З метою оволодіння мануальними навичками надання хірургічної стоматологічної допомоги, поряд з вивченням теоретичних питань, студенти відпрацьовують маніпуляції, під керівництвом та контролем безпосереднього керівника від бази практики самостійно проводять огляд пацієнтів з різними патологічними процесами ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та ЩЛХ, самостійно вивчають симптоми хірургічних стоматологічних захворювань, набувають навичок в діагностиці щелепно-лицевих розладів і захворювань, їх лікуванні, експертизі та трудовій реабілітації. Поточна навчальна діяльність студентів оцінюється безпосередніми керівниками від бази практики.

Підсумковий контроль засвоєння виробничої лікарської практики відбувається в останній день практики після її завершення. Контроль проводиться викладачами профільних кафедр у присутності керівника від бази практики.

10. Методи контролю.

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми виробничої лікарської практики для студентів 5-го курсу стоматологічного факультету.

Оцінка за практику складається з суми балів за виконання студентом практичних навичок та балів за підсумковий контроль. Виконання практичних навичок щоденно перевіряє безпосередній керівник практики від бази та візує їх

виконання у щоденнику практики студента. Керівник практики від Університету систематично здійснює контроль ведення щоденників студентами.

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей. Одним із видів діяльності студентів та контролю його з боку керівника від бази практики є ведення щоденника виробничої практики (див. додаток 1). Щоденник є основним документом на період виробничої практики, включаючи її захист. Студенти зобов'язані за період практики кожен день записувати в щоденник все, що зроблено за добу. У ньому ж, в загальній послідовності відображається суспільно-корисна робота (випуски санітарних бюлетенів, написання рефератів, проведення бесід в організованих колективах та ін.).

Студент щоденно повинен подавати щоденник на перевірку та підпис безпосередньому керівникові від бази практики.

Після завершення практики студент заповнює підсумковий звіт про виконану роботу. Після закінчення виробничої практики, складання цифрового та текстового звітів студенту видається характеристика та рецензія на щоденник підписані безпосереднім керівником виробничої практики та загальним керівником від бази практики (див. додаток 1).

При написанні характеристики та рецензії слід відображати такі показники: рівень теоретичної підготовки, оволодіння практичними навичками, знання рецептури, дотримання основ деонтології та етики, ставлення студента до оволодіння практичними навичками. Характеристика повинна бути завірена печаткою лікувального закладу, де проводилась виробнича практика. Наявність заповненого відповідно форми та завіреного підписом безпосереднього керівника від бази практики щоденника та підсумкового звіту є обов'язковим для допуску студента до підсумкового заняття.

В програмі була застосована така система оцінювання.

Поточне оцінювання. Керівник від бази практики щоденно аналізує та здійснює контроль роботи студентів у відділеннях (студент не повинен мати пропусків), якість ведення щоденника, якість оволодіння практичними навичками визначеними переліком, застосування принципів етики та деонтології у практиці лікаря.

Перед демонстрацією вміння чи практичної навички студент детально описує та обґрунтовує методику її проведення безпосередньому керівнику від бази практики. Після опису маніпуляції студент може бути допущеним до її виконання в клініці під контролем керівника.

Поточне оцінювання вмінь та практичних навичок здійснюється наступним чином:

№ з/п	Перелік практичних навичок	Бали (від 3 до 5)
1.	Продемонструвати вміння застосовувати принципи медичної деонтології у хірургічній стоматологічній практиці.	
2.	Продемонструвати володіння сучасними методами та принципами санітарно-просвітницької роботи.	
3.	Визначити основні структурні підрозділи організації стоматологічної хірургічної допомоги населенню України.	
4.	Демонструвати вміння збирати скарги та анамнез.	
5.	Демонструвати вміння заповнення медичної документації.	
6.	Провести пальпаторне дослідження при запальних захворюваннях, пошкодженнях м'яких тканин та кісток щелепно-лищевої ділянки.	
7.	Вміти взяти мазок, відбиток для цитологічного дослідження.	
8.	Володіти методами виконання місцевого знеболювання в щелепно-лищевої ділянці (аплікаційне, інфільтративне).	
9.	Володіти методами виконання провідникового знеболювання на верхній щелепі.	
10.	Володіти методами виконання провідникового знеболювання на нижній щелепі.	
11.	Провести типове видалення зубів.	
12.	Провести нетипове видалення зубів.	
13.	Провести видалення напівретинованих та ретинованих зубів.	
14.	Здійснити розкриття субперіостальних абсцесів.	
15.	Здійснити розкриття абсцесів м'яких тканин, флегмон.	
16.	Продемонструвати розсічення та висічення слизової оболонки при перикоронітах.	
17.	Володіти методикою видалення секвестрів при обмеженому остеомієліті.	
18.	Провести зупинку кровотечі після видалення зуба.	
19.	Здійснити тампонування та ушивання ямки при перфорації верхньощелепної пазухи.	
20.	Вміти зробити пункцію при запальних процесах щелепно-лищевої ділянки.	
21.	Вміти виконати хірургічне лікування хронічного періодонтиту (резекція верхівки, гемісекція, ампутація, короно-радикулярна сепарація, реплантація).	
22.	Провести зондування нориці, протоків слинних залоз, видалення конкрементів з протоків.	
23.	Вміти виконати хірургічне лікування при травмі зубів та м'яких тканин щелепно-лищевої	

	ділянки	
24.	Продемонструвати методи надання невідкладної допомоги - проведення штучного дихання, закритого масажу серця.	
Сума балів за засвоєння практичних навичок (72-120):		

5 балів – отримує студент, який усно чи письмово виклав запропоновану маніпуляцію та ґрунтовно описав її на достатньо високому теоретичному рівні, а також продемонстрував засвоєння практичної навички у повному обсязі.

4 бали – отримує студент, який усно чи письмово виклав запропоновану маніпуляцію та надав їй теоретичний опис, але допустив при цьому несуттєві помилки. Обсяг продемонстрованої практичної навички був достатнім.

3 бали – отримує студент, який усно чи письмово виклав запропоновану маніпуляцію та надав їй теоретичний опис, але допустив при цьому суттєві помилки. Студент може продемонструвати практичну навичку лише на найпростішому рівні.

Навичка вважається не зарахованою, якщо студент усно чи письмово не виклав запропоновану маніпуляцію та/або не надав їй достатній теоретичний опис. Студент не засвоїв практичну навичку в процесі виробничої практики.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційований залік.

Підсумковий контроль студенти складають в останній день практики комісії, до складу якої входять керівники практики від Університету і, за можливості, від баз практики. До захисту практики на підсумковому занятті допускається студент, який на 100 % виконав програму виробничої практики, надав обґрунтовані відповіді на запитання щодо змісту щоденника, та набрав мінімальну кількість балів за поточне проходження практики (72 бали), представив звіт за практику та позитивну характеристику загального керівника від бази практики.

Критерії оцінювання підсумкового контролю з практики:

Підсумкове заняття виробничої лікарської практики студентів 4-го курсу передбачає розв'язання двох ситуаційних задач, що включає теоретичний опис та демонстрацію вмінь і практичних навичок:

Практична навичка 1 -	збір скарг, анамнезу.
Практична навичка 2 -	огляд хворого, інструментальне обстеження, інтерпретація додаткових методів обстеження.
Практична навичка 3 -	встановлення діагнозу, визначення плану лікування та заповнення відповідної документації.
Практична навичка 4 -	виконання лікувальної маніпуляції.
Практична навичка 5 -	призначення післяопераційного лікування, рекомендації.

Кількість балів за підсумкове заняття виставляється згідно з існуючим положенням від 50 до 80 балів та складається із суми балів за обидві ситуаційні задачі.

Можлива кількість балів за ситуаційну задачу становить від 25 до 40 та складається із суми балів за кожен із п'яти практичних навичок.

8 балів – отримує студент, який письмово виклав запропоновану маніпуляцію та ґрунтовно описав її на достатньо високому теоретичному рівні, а також продемонстрував засвоєння практичної навички у повному обсязі.

7 балів – отримує студент, який письмово виклав запропоновану маніпуляцію та надав їй теоретичний опис, але допустив при цьому несуттєві помилки. Обсяг продемонстрованої практичної навички був достатнім.

6 балів – отримує студент, який письмово виклав запропоновану маніпуляцію та надав їй теоретичний опис, але допустив при цьому суттєві помилки. Студент продемонстрував лише найпростіший рівень виконання навички.

5 балів – отримує студент, який письмово виклав запропоновану маніпуляцію та надав їй теоретичний опис, але допустив при цьому суттєві помилки. Студент не зміг правильно продемонструвати виконання практичної навички.

Практична навичка не зараховується студенту, який письмово не виклав суть необхідної практичної навички та/або не надав їй достатній теоретичний опис. Студент не засвоїв практичну навичку у процесі виробничої практики.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Оцінка за практику складається з суми балів за виконання студентом практичних навичок, які перевіряються безпосереднім керівником від бази практики (максимум 120 балів – мінімум 72 бали), та балів за підсумковий контроль, що виставляються при проведенні диференційованого заліку (максимум 80 балів – мінімум 50 балів).

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну

шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка за практику заноситься керівником від Університету до щоденника, залікової книжки студента і заліково-екзаменаційної відомості. Впродовж трьох днів після закінчення практики керівник від Університету подає відомість до відповідного деканату, звіт про проведення практики - до відділу практики Університету. Щоденник практики зберігається на кафедрі впродовж 1 року.

13. Методичне забезпечення: конспекти, розширені плани та мультимедійні презентації лекцій, плани практичних занять, самостійної роботи, переліки питань, задач та кейсів для поточного, підсумкового та самоконтролю знань і вмінь студентів, переліки та алгоритми виконання практичних навичок. тести для самоконтролю відповідно до тем практичних занять, тести для оцінювання вхідного та вихідного рівня знань за темами практичного заняття, щоденник з виробничої практики, методичні рекомендації.

Перелік практичних навичок:

1. Продемонструвати вміння застосовувати принципи медичної деонтології у хірургічній стоматологічній практиці.
2. Продемонструвати володіння сучасними методами та принципами санітарно-просвітницької роботи.
3. Визначити основні структурні підрозділи організації стоматологічної хірургічної допомоги населенню України.
4. Демонструвати вміння збирати скарги та анамнез.
5. Демонструвати вміння заповнення медичної документації.
6. Провести пальпаторне дослідження при запальних захворюваннях, пошкодженнях м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої ділянки,.
7. Вміти взяти мазок, відбиток для цитологічного дослідження.
8. Володіти методами виконання місцевого знеболювання в щелепно-лицевій ділянці (аплікаційне, інфільтративне).
9. Володіти методами виконання провідникового знеболювання на верхній щелепі.
10. Володіти методами виконання провідникового знеболювання на нижній щелепі.
11. Провести типове видалення зубів.
12. Провести нетипове видалення зубів.
13. Провести видалення напівретинованих та ретинованих зубів.
14. Здійснити розкриття субперіостальних абсцесів.
15. Здійснити розкриття абсцесів м'яких тканин, флегмон.
16. Продемонструвати розсічення та висічення слизової оболонки при перикоронітах.
17. Володіти методикою видалення секвестрів при обмеженому остеомієліті.
18. Провести зупинку кровотечі після видалення зуба.
19. Здійснити тампонування та ушивання ямки при перфорації верхньощелепної пазухи.
20. Вміти зробити пункцію при запальних процесах щелепно-лицевої ділянки.
21. Вміти виконати хірургічне лікування хронічного періодонтиту (резекція верхівки, гемісекція, ампутація, короно-радикулярна сепарація, реплантація).
22. Провести зондування нориці, протоків слинних залоз, видалення конкрементів з протоків.
23. Вміти виконати хірургічне лікування при травмі зубів та м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки
24. Продемонструвати методи надання невідкладної допомоги - проведення штучного дихання, закритого масажу серця.

Перелік питань для самоконтролю

1. Принципи організації стоматологічної допомоги населенню України.
2. Організація роботи хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки.
3. Особливості організації та надання спеціальної хірургічної стоматологічної допомоги.
4. Санітарно-гігієнічні вимоги до хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки і стаціонару.
5. Обладнання, медична документація хірургічного кабінету (відділення).
6. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
7. Поняття асептики, дезінфекція, стерилізація, їх методи.
8. Загальні принципи та методи асептики.
9. Підготовка приміщення хірургічного стоматологічного відділення (кабінету) поліклініки і стаціонару.
10. Підготовка рук хірурга.
11. Підготовка операційного поля.
12. Методи обробки інструментарію та перев'язувального матеріалу (дезінфекція та стерилізація), їх зберігання.

13. Загальні принципи та методи антисептики.
14. Шляхи передачі інфекції в стоматологічному хірургічному кабінеті.
15. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
16. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
17. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) хірургічного стоматологічного хворого.
18. Додаткові методи обстеження (електрооднотометрія, рентгенографія, морфологічні, мікробіологічні, функціональні дослідження).
19. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
20. Інструменти для огляду хірургічного стоматологічного хворого.
21. Інструменти для місцевої анестезії у стоматології.
22. Інструменти для видалення зубів.
23. Інструменти для роз'єднання та з'єднання тканин.
24. Класифікація провідникових анестезій нижньої щелепи
25. Мандибулярна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
26. Торусальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
27. Ментальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
28. Знеболення язикового нерва: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
29. Знеболення щічного нерва: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
30. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на нижній щелепі, причини їх виникнення. Клінічні прояви.
31. Класифікація провідникових анестезій верхньої щелепи
32. Інфраорбітальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
33. Туберальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
34. Різцева анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
35. Піднебінна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знечулення.
36. Зовнішньоротові методики проведення анестезій на верхній щелепі. Покази до проведення.
37. Знечулення верхнього зубного сплетення (плексуальна анестезія).
38. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на верхній щелепі, причини їх виникнення. Запобіжні заходи. Клінічні прояви.
39. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення.
40. Положення пацієнта у кріслі при видаленні зубів на верхній щелепі.
41. Положення пацієнта у кріслі при видаленні зубів на нижній щелепі.
42. Положення лікаря, щодо хворого при видаленні зубів на верхній щелепі.
43. Положення лікаря, щодо хворого при видаленні зубів на нижній щелепі.
44. Етапи операції видалення зуба.
45. Рухи, характерні для видалення багатокорневих зубів.
46. Рухи, характерні для видалення однокорневих зубів.
47. Перші рухи щипців, залежно від групи зубів.
48. Особливості видалення коренів зубів. Інструментарій.
49. Методика проведення операції періостотомії.
50. Методика операції резекції верхівки кореня.
51. Методика операції компактостеотомії
52. Методика операції гемісекції зуба.
53. Методика операції ампутації кореня зуба.
54. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травматичних ушкоджень м'яких тканин ЩЛД.
55. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травм зубів.
56. Класифікація, клініка, діагностика, лікування травматичних ушкоджень кісток лицевого скелету.
57. Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях тканин ЩЛД.
58. Принципи первинної хірургічної обробки ран обличчя.
59. Методики зашивання ран слизової оболонки порожнини рота
60. Методики зашивання ран шкіри обличчя.
61. Методики первинної хірургічної обробки проникаючих поранень обличчя.
62. Репозиція, реплантація та іммобілізація зубів.
63. Загальні ускладнення, які виникають під час видалення зуба.
64. Перелом зуба або його кореня.

65. Перелом, вивих і видалення сусіднього зуба.
66. Перелом нижньої щелепи.
67. Відлам частини альвеолярного відростка.
68. Відлам горба верхньої щелепи.
69. Вивих нижньої щелепи.
70. Пошкодження м'яких тканин.
71. Проштовхування зуба або його кореня в м'які тканини.
72. Перфорація дна верхньощелепної пазухи.
73. Альвеоліт.
74. Лікування періоститу.
75. Лікування верхньощелепного синуситу.
76. Лікування одонтогенних абсцесів та флегмон.
77. Лікування травматичних ушкоджень м'яких тканин ЩЛД.
78. Лікування травматичних ушкоджень кісток ЩЛД.

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Повна ретенція та дистопія 38 зуба із нахилом 90° у медіальний бік
2. Вестибулярна дистопія 13 зуба поза межі зубного ряду.
3. Гострий серозний періодонтит 26 зуба
4. Гострий гнійний періодонтит 37 зуба
5. Гострий гнійний періодонтит 44 зуба
6. Гострий гнійний періодонтит 22 зуба
7. Гострий гнійний періодонтит 15 зуба
8. Хронічний гранулематозний періодонтит 21 зуба
9. Хронічний гранулюючий періодонтит 14 зуба
10. Хронічний гранулематозний періодонтит 36 зуба (дистальний корінь)
11. Хронічний ганулематозний періодонтит 27 зуба (дистальний щічний корінь)
12. Хронічний фіброзний періодонтит 45 зуба
13. Гострий серозний перикороніт в ділянці 38 зуба
14. Гострий гнійний перикороніт в ділянці 48 зуба
15. Гострий серозний періостит в ділянці 35 зуба
16. Гострий гнійний періостит в ділянці 22 зуба
17. Гострий гнійний періостит в ділянці 26 зуба
18. Одонтогенний абсцес підочної ділянки справа
19. Одонтогенний абсцес під'язикового валика зліва
20. Гострий епідемічний паротит
21. Гострий серозний лімфаденіт у підщелепній ділянці зліва
22. Гострий серозний лімфаденіт лівої привушно-жувальної ділянки
23. Фурункул верхньої губи зліва
24. Загострення хронічного одонтогенного верхньощелепного синуситу зліва
25. Загострення хронічного калькульозного сіалоаденіту правої підщелепної слинної залози
26. Вкушена рана лівої щоки зліва, що проникає в порожнину рота (невідомий собака)
27. Різана рана лівої підочної ділянки
28. Вкушена рана верхньої губи (невідомий собака)
29. Рвана рана верхньої губи
30. Рвана рана правої щоки, що не проникає в порожнину рота
31. Садно підборідкової ділянки
32. Термічний опік I ступеня лівої щічної ділянки
33. Термічний опік II ступеня лівої щічної ділянки
34. Термічний опік III ступеня лівої щічної ділянки
35. Хімічний опік II ступеня правої щічної ділянки (концентрована сірчана кислота)
36. Травматичний неповний вивих 21 зуба
37. Травматичний вколочений вивих 11 зуба
38. Травматичний повний вивих 21 зуба
39. Травматичний поперечний перелом кореня зуба в ділянці апікальної третини
40. Травматичний поздовжній перелом кореня зуба
41. Травматичний перелом альвеолярного відростка верхньої щелепи в межах 14 – 21 зубів

42. Травматичний перелом альвеолярного відростка нижньої щелепи в межах 43 – 33 зубів
43. Травматичний центральний перелом нижньої щелепи без зміщення відламків
44. Травматичний перелом нижньої щелепи в ділянці кута зліва зі зміщенням відламків
45. Травматичний двобічний перелом нижньої щелепи в ділянці кута зліва та ментальний справа зі зміщенням відламків
46. Травматичний перелом верхньої щелепи за Ле- Фор I
47. Травматичний перелом верхньої щелепи за Ле- Фор II
48. Двобічний передній вивих нижньої щелепи
49. Травматичний перелом виличної кістки справа зі зміщенням
50. Травматичний перелом виличної дуги зліва зі зміщенням

14. Підведення підсумків практики

Підведення підсумків практики здійснюється при наявності всіх звітних документів, передбачених програмою з практики, і характеристики виробничої діяльності студента під час практики, підписаної безпосереднім і загальним керівником від бази практики.

Оцінка за практику враховується при розгляді питань про призначення стипендії нарівні з оцінками за іспити та інші диференційовані заліки.

Студенти, які не виконали програму практики без поважних причин, отримали незадовільну оцінку за практику і не ліквідували академічну заборгованість до початку наступного семестру, відраховуються з Університету.

Підсумки практики щорічно заслуховуються і обговорюються на засіданні кафедри, профільної методичної комісії, Вченій раді факультету та Університету.

15. Рекомендована література

Основна (Базова):

1. Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т.1/ Маланчук В.О., Воловар О.С., Гарляускайте І.Ю. – К.: Логос, 2011 – 627 с.
2. Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т. 2/ Маланчук В.О., Логвіненко І.П., Маланчук Т.О. та ін. – К.: ЛОГОС, 2011–606 с.
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
4. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
5. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011- 59 с.
6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
7. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харькова. — К. : ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
8. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
9. Невідкладна допомога в практичній хірургічній стоматології (методичні вказівки) / уклад. Я.Е. Варес та ін. – Львів, 2014 – 34с.
10. Аветіков Д. С. Передпухлинні захворювання щелепно-лицевої ділянки : навч. посіб. для студ.стоматол. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / Аветіков Д. С., Соколова Н. А., Рузін Г. П. ; Вищ. держ. навч. закл. України "Укр. мед. стоматол. акад.", Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії з пластич. та реконструкт. хірургією голови та шиї, Харк. нац. мед. ун-т, Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії. - Полтава : АСМІ, 2012. - 66с.
11. Аветіков Д.С. Методологія алгоритму виконання практичних навичок в клініці хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів IV рівня акредитації / Аветіков Д.С., Яценко І.В., Ставицький С.О.. ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: 2012. – 68 с.
12. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
13. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю "Стоматологія": навч. посібник для студентів стоматологічних факультетів, лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів / Н. В. Біденко [та ін.] ; МОЗ України , НМУ ім. О. О. Богомольця, Стоматологічний факультет. - К. : Книга-плюс, 2017. - 408 с.
14. Алгоритм виконання стоматологічних маніпуляцій з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» до комплексного практично-орієнтованого державного іспиту зі стоматології. за ред. проф. Л.М. Яковенко – К.: Книга плюс.-2017.-40 с.

Додаткова література:

1. Основи стоматології: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. Рекомендовано МОЗ / За ред. В.О. Маланчука. — К., 2009. — 600 с.
2. Рибалов О. В. Основи стоматології: Підручник для студентів медичних факультетів вищих медичних закладів освіти III- IV рівнів акредитації / О. В. Рибалов, М. Г. Скікевич. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 232 с.
3. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології: навч. посібник . - 3-е вид., перероб. і доп. - Київ: Спалах, 2003
4. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011
5. Ломницький І.Я. Основи хірургічної стоматології. – 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: ГалДент, 2008
6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
7. Масний З. Травми щелепно-лицевої ділянки у дітей: текст лекції для студентів. – Львів, 2008.
8. Мигович М. Місцеве знечуження тканин щелепно-лицевої ділянки: посіб. / М. Мигович, І. Мигович. – Львів, 2004
9. Митченко В. І. Пропедевтика хірургічної стоматології : підруч. для студ. стомат. ф-тів ВНЗ України III-IV рівнів акредитації. - Вінниця : Нова Книга, 2004. - 271 с.
10. Грицай Н. М. Нейростоматологія : навч. посіб. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Н. М. Грицай, Н. О. Кобзиста. - Київ : Здоров'я, 2001. - 142 с.
11. Основи передпротезної хірургічної підготовки порожнини рота: Метод. розробка/ Готь І.М. [та ін.] – Львів: ГалДент, 2008.
12. Посібник алгоритмів з хірургічної стоматології для підготовки до єдиного державного практично-орієнтованого іспиту / уклад. І. М. Готь [та ін.]. – Львів, 2006
13. Рузін Г. П. Хірургічна стоматологія в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, А. А. Дмитрієва, О. Ю. Стоян ; за ред. Г. П. Рузіна. – Вінниця: Нова книга, 2007
14. Рузін Г. П. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевій хірургії: навч. посіб. для

- студ. стоматол. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, М. П. Бурих. – Вінниця: Нова книга, 2008.
15. Соколов В. М. Щелепно-лицева хірургія. Реконструктивна хірургія голови та шиї: підруч. для студ. стомат. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В. М. Соколов, В. І. Митченко, Д. С. Аветіков. – Вінниця: Нова книга, 2006.
  16. Стоматологія : у 2 кн. : підруч. для лікарів-інтернів стомат. ф-тів післядипломної освіти вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / за ред. М. М. Рожка. - Київ : Медицина. - 2013 Кн. 2 / [авт. кол.: М. М. Рожко, І. І. Кириленко, О. Г. Денисенко та ін. ; рец.: В. С. Онищенко, Н. І. Смоляр]. - 992 с.
  17. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія : підруч. / О. О. Тимофєєв. - Київ : Медицина, 2011
  18. Ткаченко П.І., Гуржій О.В., Білоконь С.О. Гострі одонтогенні процеси щелепно-лицевої ділянки в дітей (періостит, остеомієліт, лімфаденіт). - Львів: Компакт-ЛВ, 2006.
  19. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія дитячого віку: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. – Київ: Книга плюс, 2003
  20. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку : нац. підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. - Київ : Медицина, 2015. - 496 с.
  21. Черкашин С.І. Основи стоматології і щелепно-лицевої хірургії. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.
  22. Черкашин С.І. Хвороби щелепно-лицевої ділянки: підручник. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
  23. Bauml, Philips R.W., Lund M.R. Textbook of Operative Dentistry = Підручник з хірургічної стоматології.- 3-rd ed.- Philadelphia: Saunders, 1995.- 661p.
  24. Kharkov L. V. Pediatric oral and maxillofacial surgery : a textbook for students of higher medical educational institutions of the III-IV levels of accreditation / L. V. Kharkov, L. M. Yakovenko, N. V. Kiselyova ; ed. by L. V. Kharkov. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2015. - 103 с.
  25. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 1 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011
  26. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 2 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011.
  27. Pohranychna, Ch. R. Infections of the maxillofacial area : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 3rd year education at dentistry faculty (spring semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
  28. Pohranychna, Ch. R. Maxillofacial oncology : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 5th year education at dentistry faculty (autumn semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
  29. Vares Ya.E., Ogonovsky R.Z., Pohranychna Ch.R. Principles of Local Dental Anaesthesia and Teeth Removal: An Illustrated Methodological Guide. – Lviv, 2007.
  30. Timofieiev O.O. Anesthesia in Oral and Maxillofacial Surgery / O.O. Timofieiev, I.I. Fesenko. - Kyiv: OMF Publishing, 2016, 128 p.